

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-11-30
Besvaras senast
2023-12-14

Till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:270 Regeringens skolpolitik och betygssystemet

I Liberalernas jakt på hårda tag har svensk skola landat i en situation där symbolpolitik slår ut elever och överbelastar lärare helt i onödan. Det måste få ett slut.

Svensk skola har två stora utmaningar. Alldeles för många elever lämnar skolan utan möjlighet att ta sig vidare i utbildningssystemet och alldeles för många lärare går på knäna av överbelastning. Dagens betygssystem bidrar till att förvärra situationen på båda fronter. Det är dags att ändra på det. I åratal har vi sett hur tusentals elever har kastats ut och trillat mellan stolarna. I stället för att utgå från forskning, från professionen och från elevernas bästa bygger dagens betyg och dess effekter på vad som har låtit bra i politiska utspel. Det har lett till en enorm utslagning. Så får det inte gå till. Centerpartiet har länge påpekat problemet med bristande stöd för elever med särskilda behov. Vi får inte stänga ute elever från att komma ikapp, utbilda sig vidare och ta kontroll över sin framtid.

Utred betyget F och den hårda godkändgränsen! Det är ingen naturlag att en invandrad ungdom ska hindras från att kunna ta all typ av vidare utbildning bara för att hon eller han inte har hunnit lära sig tillräckligt med svenska eller matte för att uppnå ett E. Så är det i dag. Detsamma gäller många barn med NPF som av olika skäl har svårt att klara skolans diffusa kunskapskrav. Och en del barn saknar helt enkelt de kognitiva förmågor som krävs för ett godkänt i samtliga ämnen. Det leder till en enorm utslagning av barn som hade kunnat få en bättre framtid.

Låt oss vara tydliga. Vi ska aldrig sänka ambitionerna. Alla elever måste få det stöd som krävs för att nå sin fulla potential. Men att ta bort alla framtidsmöjligheter för barn som inte lyckas nå upp till E i alla nödvändiga ämnen är förödande för både individ och samhälle. Tidigare kunde elever gå vidare även med det som då var lägsta betygen, 1 och 2. De kunde inte gå till alla linjer men till tillräckligt många för att kunna skapa sig en framtid. Dit måste vi komma igen. Ett enskilt F ska inte förstöra ett barns framtid.

Att konsekvensen av ett F är så förödande i dagens skola innebär också att många som har fått ett F eller vet att de kommer få ett, helt slutar engagera sig i skolan. Möjligheterna framåt är ju borta ändå. Det är inte ett sunt system. Låt i stället meritpoängen avgöra vilka kurser som är tillgängliga för varje individ,

för dem som har låga betyg precis som för dem som har höga. Då kan ungdomars meriter fortfarande vara avgörande för vidare studier, men utan den enorma utslagningseffekt vi ser idag.

Låt E bedömas som övriga betyg! De flesta barn i svensk skola bedöms utifrån sina samlade insatser. Du kanske ligger över C på de flesta betygs-kriterier, men på något område når du bara till E. Då kan du få C. För du bedöms på helheten.

Men så är det inte med betyget E. Kanske kan du alla europeiska huvudstäder och alla svenska sjöar men har inte förmågan att föra resonemang om orsaker till geografiska mönster och processer samt om deras konsekvenser för människa, samhälle och natur. Ja, då blir det F, för du låg under kraven för E på ett enskilt betygs-kriterium. Detsamma gäller om du är bra på svenska men inte förmår göra muntliga framställningar. Din sämsta förmåga avgör om du som elev når upp till kravet för ett E på alla betygs-kriterier. För alla andra elever är det din samlade förmåga.

Att elever i samma klass bedöms utifrån helt olika principer är oacceptabelt. De som är bra i skolan bedöms som hela individer. De som har det svårt bedöms på sin sämsta prestation. Det är en vansinnig ordning. Och även det bidrar helt i onödan till utslagningen.

Centerpartiet är oroade för den utveckling vi ser runt om i landets skolor nu med anledning av den ekonomiska krisen. I en tid då skolan behöver stärkas har regeringen satt svensk skola på en svältkost, som drabbar den elever i behov av särskilt stöd extra hårt. Konsekvenserna är att ytterligare barn kommer att hamna mellan stolarna och fler lärare kommer att slita ut sig för att kunna ge det stöd som eleverna har rätt till. Och utslagningen ökar.

Med rätt reformer av betygssystemet kan vi bidra till att minska lärarnas arbetsbörda samtidigt som vi stärker elevernas kunskaper och välmående samt minskar utslagningen. Men det kräver vilja från regeringen att lämna tomma talepunkter i valrörelsen och i stället inleda seriösa samtal med professionen och forskare. Vi hoppas att regeringen är redo att ändra sig – för elevernas och lärarnas skull.

Jag vill därför fråga statsrådet Lotta Edholm:

1. Kommer statsrådet att arbeta för att ändra betygssystemet så utslagningen minskar?
2. Kommer statsrådet att arbeta för att alla elever ska bedömas efter samma principer?

.....
Niels Paarup-Petersen (C)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch